

Організація і економіка туризму

УДК 65.012.8:658.7

В.Г. Алькема
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управлінських технологій,
Університет економіки та права «КРОК»

Логістична діяльність сфери туристичного бізнесу та її специфіка

У статті розглянуто сутність логістичної діяльності організацій сфери туристичного бізнесу. Висвітлено питання процесно-функціональної структуризації цієї діяльності. Здійснено системну декомпозицію складових логістичної діяльності у сфері туризму.

Ключові слова: туризм, туристичний бізнес, логістична діяльність, логістична діяльність сфери туризму, фазові та функціональні складові діяльності, критерії ефективності логістичної діяльності.

В.Г. Алькема
доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой управленческих технологий,
Университет экономики и права «КРОК»

Логистическая деятельность организаций сферы туристического бизнеса и ее специфика

В статье рассмотрена сущность логистической деятельности организаций сферы туристического бизнеса. Освещены вопросы процессно-функциональной структуризации этой деятельности. Осуществлена системная декомпозиция составляющих логистической деятельности в сфере туризма.

Ключевые слова: туризм, туристический бизнес, логистическая деятельность, логистическая деятельность сферы туризма, фазовые и функциональные составляющие деятельности, критерии эффективности логистической деятельности.

V.H. Alkema
Doctor of Economics, Professor
Head of Managerial Techniques Department,
“KROK” University

Logistic activity of sphere of tourist business and its specificity

Essence of logistic activity of organizations of sphere of tourist business is considered in the article. The question of process and functional structuring of this activity is reflected. The

system decomposing of constituents of logistic activity in the field of tourism is carried out.

Keywords: *tourism, tourist business, logistic activity, logistic activity of sphere of tourism, phase and functional constituents of activity, criteria of efficiency of logistic activity.*

Постановка проблеми

Логістична діяльність у сучасних фахових джерелах розглядається як сукупність функцій та завдань управління матеріальними і супутніми потоками, комплекс операцій, пов'язаних із обслуговуванням суб'єктів господарювання, та сфера сервісу. Дотепер переважною більшістю науковців та практиків з'ясовано сутність логістичної діяльності підприємств на досить узагальненому рівні. Дослідження ролі і місця логістичної діяльності (ЛД) як категорії діяльнісного підходу сучасних організацій із урахуванням особливостей предмету їх діяльності знаходиться на етапі усвідомлення та описової формалізації. Деякі науковці, усвідомлюючи специфіку логістичної діяльності в окремих сферах та галузях економіки, вирішили виокремити її шляхом додавання до терміну «логістика» терміну, який визначає відповідну сферу чи галузь діяльності. І хоча, на думку автора, такий підхід є не зовсім коректним з точки зору методології сучасної науки, на сьогодні ми маємо «сервісну логістику», «фармацевтичну логістику», «логістику туризму», «логістику будівництва», «агрологістику» тощо. Насправді ж у цих започаткованих напрямках наукових досліджень мова йде про ідентифікацію та оцінку особливостей реалізації логістичної діяльності у відповідних сферах економіки. Проблема полягає в необхідності дослідження специфічних особливостей логістичної діяльності організацій окремих сфер та галузей економіки в рамках системного та діяльнісного підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню різних аспектів ЛД присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних учених: В. Г. Алькеми [1], О. О. Бакаєва [3], А. М. Гаджинського [6], Дональда Дж. Бауерсокса [2], Дейвіда Дж. Клосса [2], В. В. Дибської [12], Є. І. Зайцева [12], Н. Коніщевої [8], О. П. Кутах [3], Є. В. Крикавського [9], М. Кристофера [10], Ч. Сковронка [11], З. Саріуш-Вольського [11], В. І. Сергєєва [12], Л. Б. Міротіна [13], І. Ташбаєва [13], А. В. Ткачевої [25], Ю. Неруша [15], Л. А. Пономаренка [3], Ю. Пономарьової [16], Джеймса С. Джонсона [21], Дональда Ф. Вуда [21], Деніеля Л. Вордлоу [21], Поля Р. Мерфі-мол. [21], О. Сумця [22-23], А. М. Стерлігової [12], Джеймса Р. Стока [24], Дугласа М. Ламберта [24], О. Тридіда [26], Д. Уотерса [27] та інших. Безпосередньо проблематиці логістики туризму та особливостям логістичної діяльності, яка здійснюється організаціями цієї сфери економіки, займались вітчизняні науковці: В.Г. Банько [4], А. В. Бедраківська [5], А. А. Гвозденко [7], Н. Й. Коніщева [8], І. В. Левицька [5], Г. І. Михайліченко [14], Т. М. Скоробогатова [17], І.Г. Смірнов [18-20], Н. В. Трушкіна [8] та інші.

Аналіз зарубіжних та вітчизняних фахових джерел свідчить, що не всі науковці розглядають логістику з позиції діяльнісного підходу, а отже, не вбачають логістичну діяльність актуальним предметом наукового дослідження. Деякі з них, наприклад, Д. Уотерс вважає, що ЛД – це процес планування та реалізації потоків і запасів сировини, незавершеного виробництва, готової продукції та потоку супутньої інформації від місця виготовлення продукції до місця її споживання з метою забезпечення відповідності продукції вимогам замовника [27, с. 29], тобто зводить її до рівня процесу управління. Науковці Джеймс С. Джонсон, Дональд Ф. Вуд, Деніель Л. Вордлоу та Поль Р. Мерфі-мол. розглядають ЛД як важливу функцію бізнесу, відповідальну за координацію фізичного роз-

поділу і менеджменту матеріалів для економії витрат та підвищення рівня обслуговування [21, с. 29]. Професори Мічиганського університету Дональд Дж. Бауерсокс і Дейвід Дж. Клосс вважають, що ЛД – це діяльність із «управління товарно-матеріальними потоками від джерел сировини і матеріалів до пункту розподілу готового продукту» [2, с. 29]. На думку Дональда Дж. Бауерсокса, щоб ЛД принесла максимальний стратегічний зиск, усі її функції повинні бути інтегровані з її споживачами та постачальниками [2, с. 55]. Вчені Джеймс Р. Сток та Дуглас М. Ламберт вважають, що будь-яка діяльність, що здійснюється в процесі переміщення продукції від місця її виготовлення до місця споживання, є логістичною [24, с. 18]. Виходячи з того, що ЛД є складною і передбачає широкий асортимент логістичних продуктів та послуг, М. Кристофер відносить до такої набір сфер діяльності організації від управління закупівлями сировини до постачання готових виробів споживачеві [10, с. 23]. Польські вчені Чеслав Скворнек і Здислав Саріуш-Вольский розглядають ЛД як сукупність процесів фізичного переміщення матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, готових виробів) на підприємстві і між організаціями, а також просування інформаційних потоків, що відображають матеріальні процеси і використовуються для управління цими процесами [11, с. 18]. Російський науковець В. Сергєєв з колегами розглядає ЛД як комплекс логістичних функцій та операцій, спрямованих на виникнення, перетворення і поглинання матеріальних потоків у певному економічному об'єкті [12, с. 45]. ЛД Л. Міротін та И. Ташбаєв розглядають із позиції управлінських функцій. Під логістичною вони розуміють діяльність із планування, виконання і контролю фізичного переміщення матеріалів, готової продукції та пов'язаної з ними інформації від місця їх виробництва до місця споживання з метою задоволення потреб споживачів і отримання прибутку [13, с. 10]. ЛД розглядається Ю. Нерушом як сфера господарської діяльності, що пов'язана з фізичним забезпеченням, фізичним розподілом тощо [15, с. 11]. Він виділяє два основні види ЛД, а саме: фізичне забезпечення та фізичний розподіл [15, с. 12]. Сучасну ЛД Ю. Пономарьова розглядає як практичну діяльність із управління матеріальними і пов'язаними з ними інформаційними потоками. Вона зазначає, що об'єктом такої діяльності є не продукт, а процес у формі потоку [16, с. 9]. Колектив вітчизняних науковців під керівництвом О. Тридіда визначає ЛД як єдиний технологічний процес усієї виробничо-транспортної системи на основі інтеграції виробництва, транспортування та споживання [26, с. 135-138].

На думку О. Сумця, під ЛД слід розуміти один із основних видів господарської діяльності, що пов'язаний із плануванням, організацією, управлінням та контролем матеріальних і супутніх їм потоків у процесі їх переміщення від місця виробництва до місця споживання шляхом послідовного та взаємоузгодженого в часі й просторі виконання логістичних активностей, а саме постачання або закупівлі, транспортування, приймання, складування, контролю запасів, комплектації замовлень, вантажоперероблення, упакування, розподілу готової продукції, перероблення, повернення продукції, що була піддана реклаमाції [22-23].

Отже, аналіз джерел щодо сутності поняття ЛД свідчить, що ця діяльність є частиною господарської діяльності організацій. Залежно від профілю організації вона може бути операційною, функціональною чи сукупністю бізнес-процесів. ЛД пов'язана з формуванням вхідних логістичних потоків ресурсів, трансформацією їх у потоки готових продуктів та доведенням вихідних логістичних потоків до споживача. Під ЛД науковці розуміють сукупність видів господарської діяльності, що пов'язані з управлінням матеріальних та супутніх їм потоків у процесі

їх переміщення від джерела сировини до місця виробництва та місця споживання шляхом неперервного та скоординованого у просторі взаємоузгодженого в часі виконання логістичних процесів та операцій.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Недостатній розвиток діяльнісного підходу у сфері логістики як науки призвів до цілої низки небажаних ефектів. У вітчизняній науці не сформувалось єдиного бачення щодо розуміння категорії «логістична діяльність» та визначення її місця та ролі в діяльності організацій. Відсутні підходи до систематизації та класифікації її видів. Не розроблено методології оцінювання логістичної діяльності в економічних системах різних рівнів. При формуванні нормативно-правової бази щодо систематизації видів економічної діяльності, логістична діяльність як один із її видів диференціювалась між іншими видами господарської діяльності, що відобразилось на питаннях обліку та оцінюванні її результативності та ефективності. Вимогою часу є дослідження особливостей логістичної діяльності організацій та підприємств різних сфер та галузей економіки. Враховуючи важливість і перспективність розвитку туристичної сфери та вагоме місце логістичної діяльності в успішному виробництві туристичного продукту, в цьому дослідженні розглядаються особливості логістичної діяльності сфери туристичного бізнесу.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження сутності та особливостей логістичної діяльності у сфері туристичного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження

На першому етапі досліджували сучасне розуміння сутності логістичної діяльності незалежно від сфери, в якій вона здійснюється. З одного боку, це легко пояснити тому, що така діяльність не обмежується рамками однієї організації й на практиці утворює ланцюг суб'єктів, задіяних у просуванні матеріальних і супутніх потоків, які діють в умовах невизначеності та ризику. А з іншого, при здійсненні цієї діяльності, крім суто логістичних, реалізуються маркетингова, кадрова, інформаційна, фінансова та інші функції. Крім того, оцінка результативності цієї діяльності залежить не лише від суто функціональних, а також від просторових і часових ресурсів та їх системного поєднання. Професор А. Гаджинський розглядає ЛД як окремий напрямок ГД, яка полягає в управлінні матеріальними потоками у сферах виробництва і розподілу [6]. Є. Крикавський спрямованість ЛД вбачає у вирішенні логістичних завдань [9, с. 60].

Встановлено, що спроби визначити сутність ЛД проглядаються лише в поодиноких наукових працях. На думку західних учених, основне завдання ЛД полягає у матеріальному забезпеченні господарської діяльності (ГД), його плануванні, пошуку оптимальних джерел якісних ресурсів та їх закупівлі згідно з критеріями раціональності та якості сервісу [2, 10-11, 21, 24, 27]. ЛД в організації спрямовується на раціональну організацію, підтримку ритмічної роботи та оптимізацію ГД організації в цілому, забезпечуючи йому такі конкурентні переваги: лідерство з мінімуму витрат; гарантування своєчасного та якісного виконання всіх замовлень і своєчасної доставки готової продукції. ЛД спрямовується не лише на оптимальну організацію внутрішніх потоків, а й на зовнішнє середовище з метою забезпечення належного рівня обслуговування, скорочення витрат у ланцюгах постачання, виробництва та збуту.

На думку А. Ткачової, під ЛД організації слід розуміти напрям ГД, що полягає в управлінні матеріальними і супровідними інформаційними, фінансовими

та сервісними потоками організації шляхом послідовного та взаємоузгодженого виконання логістичних операцій на основі принципів системності, комплексності, інтегрованості всіх ланок логістичного ланцюга «постачання – виробництво – збут» з метою досягнення довгострокового успіху в бізнесі за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів усіх учасників в умовах мінливості та невизначеності зовнішнього середовища [25, с. 3]. Аналіз цього визначення свідчить, що ЛД А. Ткачовою розглядається як інтегроване управління потоками на всіх фазах їхнього функціонування.

Отже, аналіз наведених вище підходів до розуміння ЛД, яка насамперед розглядається на рівні організації, свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення терміну «логістична діяльність». Про це свідчать його альтернативні дефініції: логістична функція, логістика організації, види ЛД, логістичний процес тощо. Існують різні точки зору науковців щодо видів логістичної діяльності. Найявна значна диференціація в розумінні інших складових ЛД. Відсутнє також єдине розуміння щодо об'єктів ЛД, класифікації її суб'єктів, складових тощо. На нашу думку, ЛД – це сукупність інтегрованих фазових та функціональних і допоміжних логістичних процесів, операцій, спрямованих на трансформацію матеріальних і супутніх потоків із метою досягнення довгострокового успіху за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів усіх учасників товароруку в умовах ефективного захисту від загроз мінливого та нестабільного середовища. Вона включає управлінський, функціональний та забезпечуючий аспекти.

Зважаючи на значні темпи росту як міжнародного, так і вітчизняного туристичного бізнесу, на другому етапі досліджували сутність та специфічні особливості змісту ЛД туристичних підприємств. Аналізуючи ЛД туристичних підприємств, Н. Коніщева і Н. Трушкіна вважають, що це особливий вид ГД, реалізація якої потребує координування у просторі та синхронізації у часі туристичних (людських) потоків із комплексом послуг належного рівня якості, які є адекватними запитам подорожуючих [8].

Аналізуючи ЛД туристичних підприємств, Н. Коніщева і Н. Трушкіна вважають, що це особливий вид діяльності, реалізація якої потребує здійснення послідовних процесів логістичної діяльності в єдиному комплексі, що дозволяє мінімізувати витрати та збитки підприємства у сфері туристичної діяльності за рахунок оптимізації логістичного ланцюга та зменшення впливу зовнішніх ризиків [8]. На підставі зазначеного визначення Н. Коніщева і Н. Трушкіна подали власне бачення функцій та завдань логістичної діяльності туристичних підприємств.

Професор Скоробогатова Т.М. розглядає логістичну діяльність туристичного підприємства в рамках сервісної логістики і вважає її базовою особливістю – це діяльність із переміщення об'єктів (споживачі туристичних послуг) до суб'єктів обслуговування (а не навпаки) і тривале користування комплексною послугою. Основним пріоритетом цієї діяльності є формування туристичних потоків у часовому та просторовому вимірі, які мають вищий ранг по відношенню до кадрових, матеріальних, фінансових та інформаційних потоків [17, с. 266].

У концепції логістики туризму А. В. Бедраківська і І. В. Левицька під логістичною у сфері туризму вважають діяльність із надання якісних туристичних послуг, підвищення якості туристичного продукту до рівня світових стандартів за умови оптимізації використання матеріальних та інформаційних потоків, зниження загальних витрат на здійснення туристичного супроводу, обслуговування та сервісу [3]. Банько В.Г. не дає визначення логістичній діяльності у сфері ту-

ризм, але визначає її функції, до яких він відносить планування турів, оброблення туристичних замовлень та прогнозування попиту на туристичний продукт, транспортування туристів та надання їм відповідного комплексу послуг[4]. Гвозденко А. А. під логістичною діяльністю в туризмі розуміє сукупність операцій, які здійснюються в процесі формування туру, доведення готового продукту до споживача у відповідності до інтересів та вимог останнього, а також у процесі передавання, зберігання та оброблення відповідної інформації[7]. Михайліченко Г.І. під логістичною діяльністю сфери туризму розуміє діяльність із управління продуктовими потоками логістичних підприємств, що включає раціональну організацію формування, збуту та організації споживання туристичного продукту і супроводження цих процесів проходженням інформаційних потоків. Логістична діяльність у відповідності з фазами логістичного ланцюга включає такі складові: інформаційну на вхідному потоці, виробничу з формування та створення туристичного продукту, збутову, яка охоплює розподіл, просування та визначення каналів реалізації готової продукції, та інформаційну на вихідному потоці [14]. Професор Смірнов І.Г. не дає визначення логістичної діяльності у сфері туризму, а подає її компонентну структуру, до якої відносить [18] логістичну діяльність рекреаційно-туристичних ресурсів (ресурсної бази туризму); логістичну діяльність матеріально-технічної бази туризму, у тому числі логістичну діяльність сфер розміщення туристів (готельного господарства) та харчування (ресторанного господарства); логістичне забезпечення створення та функціонування інформаційної інфраструктури; логістичну діяльність зі створення та експлуатації транспортної інфраструктури в туризмі; логістичну діяльність у сфері екскурсійного обслуговування; логістичну діяльність, пов'язану з наданням супутніх послуг у туризмі; логістичну діяльність із виробництва та збуту туристичних товарів.

На завершальному етапі дослідження нами здійснено процесно-функціональну структурування логістичної діяльності у сфері туристичного бізнесу (рис. 1) та визначено системну декомпозицію складових логістичної діяльності цієї сфери (рис. 2) яка висвітлює її основні компоненти: мету, завдання, суб'єкти і об'єкти, складові, методи дослідження, управлінські та забезпечувальні аспекти, принципи організації та критерії ефективності.

Ми вважаємо, що метою ЛД сфери туристичного бізнесу є формування комплексної корисності туристичного продукту та додаткових і супутніх послуг відповідно до запитів споживачів за умови забезпечення необхідного рівня безпеки подорожуючих, туристичних об'єктів та довкілля. Основними завданнями логістичної діяльності у цій сфері є: досягнення з найменшими витратами максимальної пристосованості суб'єктів туристичної індустрії до мінливої ринкової ситуації, підвищення власної частки та одержання конкурентних переваг, формування відповідного логістичного потенціалу для забезпечення належного рівня якості обслуговування.

Висновки

Таким чином, ЛД у туристичному бізнесі є комплексом функціональних, управлінських і забезпечувальних процесів та операцій, спрямованих на трансформацію туристичного, матеріального і супутніх логістичних потоків, що є джерелом ресурсів для значного числа суб'єктів туристичної індустрії у каналах та ланцюгах постачання. Враховуючи інтеграційний характер ЛД, нами ідентифіковано її сутність, здійснено процесно-функціональну структурування та системну декомпозицію для сфери туристичного бізнесу.

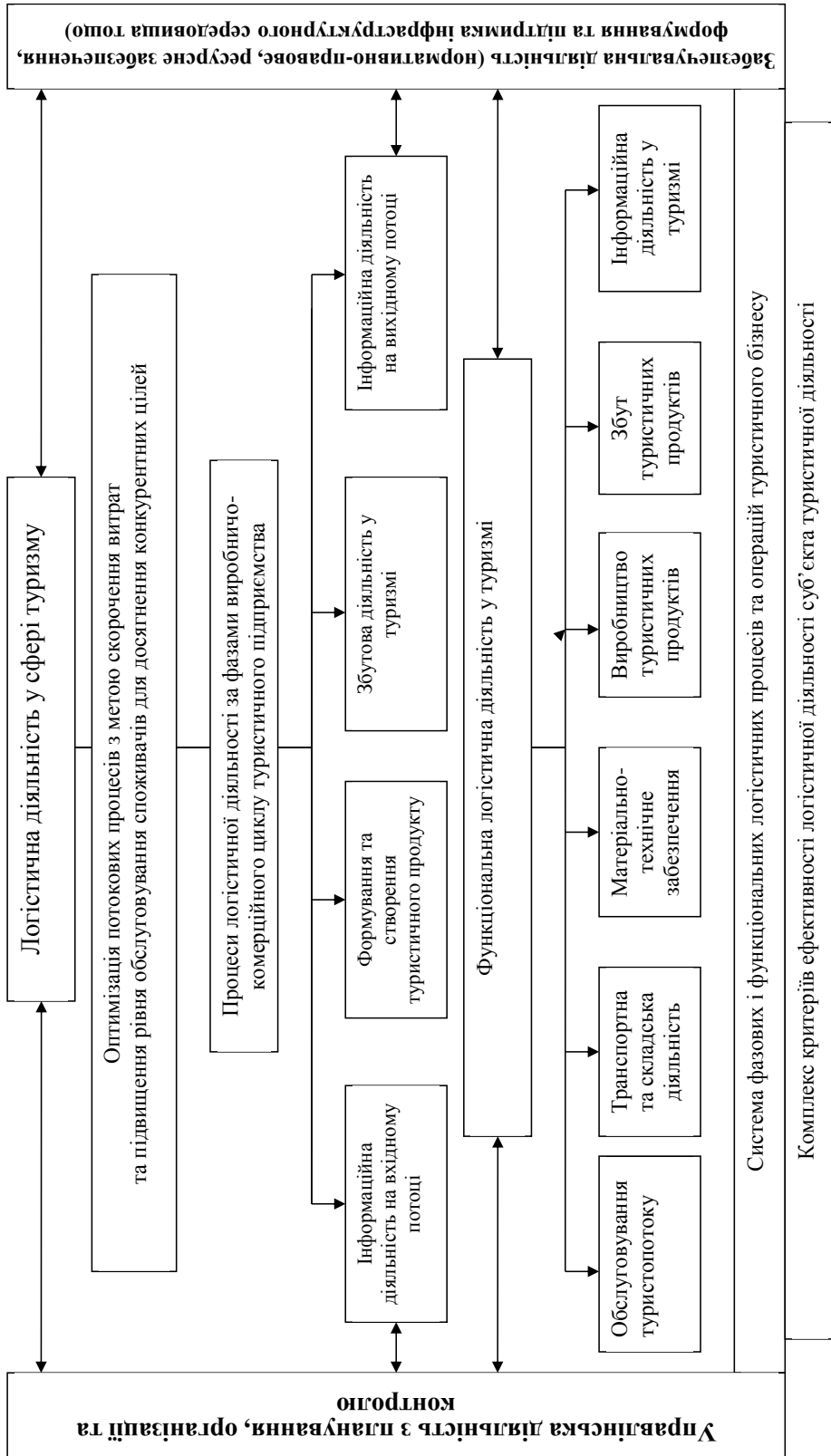

Рис. 1. Процесно-функціональна структуризація логістичної діяльності суб'єктів туристичної діяльності
 Джерело: скомпоновано на підставі [1; 4-5; 7-9; 14, 17-20]

Література

1. Алькема В. Г. Генезис і розвиток економічної безпеки суб'єктів логістичної діяльності : дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук / В. Г. Алькема. – К., 2011. – 501 с.
2. Бауэрсокс Д. Логистика: интегрированная цепь поставок / Д. Бауэрсокс, Д. Клосс; пер. с англ. – М.: Олімп – Бізнес, 2001. – 640 с.
3. Бакаєв О. О. Теоретичні засади логістики : [підручник] / О. О. Бакаєв, О. П. Кутах, Л. А. Пономаренко – [В 2-х т.]. – К.: Київський ун-т економіки і технологій транспорту, 2003. – Т. 1. – 430 с.
4. Банько В.Г. Туристська логістика : Навчальний посібник. – К.: Дакор, КНТ, 2008 – 204 с.
5. Бедраківська А. В. Концепція логістики туризму / А. В. Бедраківська, І. В. Левицька. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/11_122586.doc.htm.
6. Гаджинский А. М. Логистика : Учебник. – 11-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2005. – 432 с.
7. Гвозденко А. А. Логистика в туризме: учеб. пособие / А. А. Гвозденко. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с.
8. Коніщева Н. Й. Управління логістичною діяльністю туристичних підприємств: уточнення термінології / Н. Й. Коніщева, Н. В. Трушкіна // Вісник ДІТБ. Серія «Економіка, організація і управління в туристичній сфері» – 2005. – № 10. – С. 47-57.
9. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії : [підручник] / Є. В. Крикавський. – [2-ге вид. доп. і перероб.]. – Львів : Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інститут післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2006. – 456 с.
10. Кристофер М. Логистика и управление цепочками поставок / М. Кристофер; под общ. ред. В. С. Лукинского. – СПб.: Питер, 2004. – 316 с. : ил. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
11. Логистика на предприятии: [учеб.-метод. пособие] / Ч. Сковронек, З. Сариуш-Вольский. – Финансы и статистика, 2004. – 400 с.
12. Логистика: [учебник] / В. В. Дыбская, Е. И. Зайцев, В. И. Сергеев, А. Н. Стерлигова ; под ред. В. И. Сергеева. – Эксмо, 2011. – 944 с.
13. Миротин Л.Б. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры: [уч. пособие] / Л. Б. Миротин, И. Е. Ташбаев. – М.: ИНФРА – М., 2002. – 252 с.
14. Михайліченко Г. І. Інформаційна та збутова логістика в туризмі: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.02. – К.: Київський торговельно-економічний університет, 2001.
15. Неруш Ю. М. Логистика: [учебник] / Ю. М. Неруш. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ТК Велби, Проспект, 2007. – 520 с.
16. Пономарьова Ю. В. Логістика: [навч. посіб.] / Ю. В. Пономарьова. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
17. Скоробогатова Т. М. Управління потоками споживачів туристичних послуг в світлі сервісної логістики / Т. М. Скоробогатова // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2012. – №749. – С. 266-270.
18. Смирнов І.Г. Логістика туризму: навч. посіб. / І.Г. Смирнов. – К.: Знання, 2009. – 444 с.
19. Смирнов І. Г. Логістика туризму: комплексний підхід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rusnauka.com.
20. Смирнов И. Г. Стратегический логистический менеджмент в международном туризме в контексте его устойчивого развития / И. Г. Смирнов // Логистика: проблемы и решения. – 2012. – №2. – С. 76-82.
21. Современная логистика / [Джонсон Джеймс Вуд, Ф. Дональд, Дэниел Вордлоу, Л. Мерфи-мл., Р. Поль]. – [7-е издание]. – Издательский дом «Вильямс», 2002. – 624 с.
22. Сумець О. М. Змістовий аналіз дефініції «логістична діяльність» / О. М. Сумець // Сталий розвиток економіки. – № 4 (21). – 2013. – С. 290-296.
23. Сумець О.М. Теоретико-методологічні засади логістичної діяльності підприємств агропромислового комплексу : [монографія]. – Харків : ТОВ «Друкарня Мадрид», 2015. – 544 с. (31,62 ум. друк. арк.).
24. Сток Дж. Р. Стратегическое управление логистикой / Дж. Р. Сток, Д.М. Ламберт; пер. с 4-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2005. – XXXII. – 797 с.

25. Ткачева А. В. Теоретична сутність логістичної діяльності організації / А. В. Ткачева // Економіка організації та управління виробництвом. – 2011. – С. 98-99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e112_58/u112tkac.pdf

26. Тридід О. М. Логістика. [навчальний посібник] / О. М. Тридід, К. М. Таньков, Ю. О. Леонова. – К. : Видавничий дім «Персонал», 2008. – 176 с.

27. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок / Д. Уотерс ; [пер. с англ.]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.

УДК 334:338.48]

С.П. Гаврилюк
кандидат економічних наук,
доцент кафедри туризму
Університет економіки і права «КРОК»

Особливості сучасного розвитку підприємництва на ринку туристичних послуг в Україні

У статті розглянуто сутність та особливості підприємництва на ринку туристичних послуг. Охарактеризовано суб'єкти підприємницької діяльності в туризмі та їх склад. Досліджено проблеми, що перешкоджають розвитку підприємницької діяльності туристичних підприємств. Розроблено комплекс заходів активізації підприємницької діяльності туристичних підприємств, що дозволить істотно збільшити їх соціально-економічний вплив на економіку країни.

Ключові слова: підприємництво, суб'єкти туристичного підприємництва, особливості підприємницької діяльності в туризмі

С.П. Гаврилюк
кандидат экономических наук,
доцент кафедры туризма,
Университет экономики и права «КРОК»

Особенности современного развития предпринимательства на рынке туристических услуг в Украине

В статье рассмотрены сущность и особенности предпринимательства на рынке туристических услуг. Охарактеризованы субъекты предпринимательства в туризме и их структура. Исследованы проблемы, препятствующие развитию предпринимательской деятельности туристических предприятий. Разработан комплекс мероприятий активизации предпринимательской деятельности туристических предприятий, которые позволяют существенно увеличить их социально-экономическое влияние на экономику страны.

Ключевые слова: предпринимательство, субъекты туристического предпринимательства, особенности предпринимательской деятельности в туризме